

Minister Zdrowia

BIURO RZECZNIKA PRAW PACJENTA
WPLYNĘŁO

13 -03- 2018

Podpis: .....

Warszawa, 2018 -03- 08

ZPP.073.8.2018

Pan
Bartłomiej Chmielowiec
Rzecznik Praw Pacjenta

Stanisław Paweł Miśkiewicz

w odpowiedzi na pisma znak: RzPP-DZP.420.6.2018.AJA oraz znak: RzPP-DZP-WRII.420.20.2018.AJA zawierające prośbę o rozważenie podjęcia zdecydowanych działań skutkujących poprawą sytuacji w dziecięcej i młodzieżowej opiece psychiatrycznej oraz dotyczące świadczeń psychiatrycznej opieki zdrowotnej udzielanych ww. grupie a także osobom dorosłym.

Mając na uwadze znaczenie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży pragnę uprzejmie zaznaczyć, iż Ministerstwo Zdrowia traktuje system opieki psychiatrycznej skierowanej dla ww. grupy w sposób priorytetowy.

Mając na uwadze bieżące potrzeby uprzejmie informuje, że w dniu 12 lutego 2018 r. Minister Zdrowia uwzględniając potrzeby zdrowotne dzieci i młodzieży w obszarze leczenia psychiatrycznego, związane m.in. z rosnącą liczbą przyjęć pacjentów poniżej 18 r. ż., których zdrowie i życie jest bezpośrednio zagrożone, co może wiązać się z koniecznością udzielania świadczeń ponad faktyczne możliwości oddziałów psychiatrycznych dzieci i młodzieży, w szczególnych sytuacjach (np. ratowanie życia), zwrócił się do Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z prośbą o umożliwienie realizowania świadczeń gwarantowanych dedykowanych dzieciom w oddziale dla dorosłych.

W piśmie Ministra Zdrowia zaznaczono jednak że, biorąc pod uwagę szczególną

RPU/4726/2018_P
Data: 2018-03-13

SCP/2347/2018
ID: 01179390110754

sytuację w leczeniu psychiatrycznym dzieci i młodzieży, wszystkie świadczenia powinny być realizowane zgodnie z przepisami ustaw związanymi z systemem ochrony zdrowia m.in.: o ochronie zdrowia psychicznego, o ochronie praw pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, o zawodzie lekarza i lekarza dentystry, ale również przepisami dotyczącymi prawa dziecka do realizacji obowiązku szkolnego w oparciu o ustawę o systemie oświaty oraz innych wytycznych takich jak Europejska Karta Praw Dziecka w Szpitalu.

Należy zaznaczyć, że propozycja skierowana do Prezesa NFZ dotyczyła również ustalenie jednolitego schematu sprawozdawczości we wszystkich oddziałach wojewódzkich NFZ realizacji świadczeń gwarantowanych dedykowanych dzieciom w oddziałach psychiatrycznych dla dorosłych.

Ponadto, mając na uwadze konieczność opracowania rozwiązań systemowych zakresie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, Departament pragnie zaznaczyć, że w dniu 20 lutego br. opublikowane zostało w dzienniku urzędowym Ministerstwa Zdrowia zarządzenie w sprawie powołania Zespołu do spraw zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży w skład którego wchodzi m.in.: eksperci z dziedziny psychiatrii, psychologii, jak również praktycy z wieloletnim doświadczeniem oraz Konsultant krajowy w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży oraz psychologii klinicznej, a także konsultant wojewódzki w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego. Jednocześnie, pragnę zaznaczyć, iż przedstawione przez Pana Ministra postulaty zostaną omówione podczas najbliższego posiedzenia Zespołu.

Odnosząc się do kwestii kadr medycznych należy podkreślić, iż pomimo stałego niedoboru liczby specjalistów w dziedzinie psychiatrii (na wybór specjalizacji ma wpływ wielość czynników m.in.: cechy osobowości, odporność na stres, zdolności komunikacyjne, predyspozycje, preferencje, oczekiwania względem przyszłych zarobków czy prestiż specjalizacji), Ministerstwo Zdrowia stara się podejmować działania dążące do wzrostu liczby specjalistów w przedmiotowej dziedzinie poprzez m.in. stwarzanie warunków ułatwiających uzyskiwanie przez jednostki uprawnień do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego oraz zwiększania liczby posiadanych przez nie miejsc szkoleniowych.

Ponadto, działania prowadzone są dwutorowo poprzez zwiększenie liczby osób studiujących na kierunku lekarskim i lekarsko-dentystycznym oraz zmiany w systemie szkolenia specjalizacyjnego lekarzy. Corocznie określany limit przyjęć na kierunki lekarski i lekarsko-dentystyczny w poszczególnych uczelniach ma tendencję wzrostową.

Zwiększeniu liczby studentów również sprzyja zainauguowanie kształcenia na kierunku lekarskim przez kolejne nowe uczelnie wyższe.

Reasumując powyższe, Ministerstwo Zdrowia stara się stymulować wzrost liczby specjalistów we wszystkich dziedzinach medycyny, w tym także w dziedzinie psychiatrii i w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży, między innymi poprzez zwiększenie liczby jednostek uprawnionych do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego oraz liczby posiadanych przez nie miejsc szkoleniowych. Obecnie uprawnienia do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie psychiatrii posiada 99 jednostek dysponujących 1897 miejscami szkoleniowymi (stan na dzień 17.02.2017 r.), natomiast w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży – 29 jednostek dysponujących 244 miejscami szkoleniowymi.

Należy również wskazać na umieszczenie psychiatrii dzieci i młodzieży w wykazie dziedzin priorytetowych (rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie określenia priorytetowych dziedzin medycyny – Dz. U. z 2012 r. poz. 1489), powinno przyczynić się do wzrostu zainteresowania lekarzy podejmowaniem szkolenia specjalizacyjnego w tej dziedzinie ze względu na możliwość ustalenia wyższego zasadniczego wynagrodzenia miesięcznego lekarza rezydenta odbywającego szkolenie specjalizacyjne w ww. dziedzinie w porównaniu z innymi dziedzinami, nie figurującymi w wykazie specjalizacji priorytetowych.

Jednocześnie należy wskazać, że obecnie w Ministerstwie Zdrowia procedowany jest projekt rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień zastępujący rozporządzenie z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień (Dz.U. 2013 poz. 1386, z późn. zm.).

Ponadto pragnę zaznaczyć, iż w chwili obecnej jednym z najważniejszych elementów na rzecz poprawy zdrowia psychicznego obywateli, w tym dzieci i młodzieży jest Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020 będący aktem wykonawczym do ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. poz. 1916). W Narodowym Programie Zdrowia znajdują się zadania m.in.: polegające na promocji zdrowia psychicznego i profilaktyce zaburzeń psychicznych, również kierowanych do osób poniżej 18 r.ż. Usytuowanie zadań polegających na promocji zdrowia psychicznego i profilaktyce zaburzeń psychicznych jako celu operacyjnego w Narodowym Programie Zdrowia umożliwiło przede wszystkim zapewnienie ich systematycznego finansowania.

Dodatkowo należy podkreślić, iż ustawa o zdrowiu publicznym, poza umożliwieniem uzyskania właściwego poziomu finansowania obecnych zadań (tj. zwiększeniem) przyczyniła się do rozpoczęcia realizacji nowych inicjatyw, dotychczas nieprowadzonych, a niezwykle istotnych dla analizy stanu zdrowia, które wpłyną na poprawę ogólnego stanu zdrowia populacji. Nie można zapominać, iż za zdrowie psychiczne, szczególnie w odniesieniu do dzieci i młodzieży, odpowiada wiele czynników, a przede wszystkim sytuacja rodzinna dziecka i otwartość opiekunów do współpracy z różnymi instytucjami, stan zdrowia zarówno dziecka jak i jego opiekunów, przyjazne środowisko nauczania oferujące adekwatne formy wsparcia dziecka i jego rodziny, które niewątpliwie są niezbędne dla utrzymania dobrego stanu zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży.

W Polsce nie zrealizowano nigdy badania pozwalającego na ocenę realnej sytuacji zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. Opieranie się o doniesienia medialne lub informację o czasie oczekiwania na świadczenia specjalistyczne udzielane przez psychiatrów dziecięcych jest niewystarczające. Z uwagi na brak danych epidemiologicznych dotyczących skali rozpowszechnienia zaburzeń psychicznych wśród dzieci i młodzieży, od 2017 r. w ramach NPZ realizowane jest kompleksowe badanie stanu zdrowia psychicznego społeczeństwa i jego uwarunkowań (EZOP II). Badanie zostanie przeprowadzone na reprezentatywnej próbie populacji Polski, w tym wśród dzieci i młodzieży i osób w wieku podeszłym. Ww. badanie z pewnością przyczyni się do planowania długofalowych działań dotyczących promocji zdrowia i profilaktyki zaburzeń psychicznych wśród dzieci i młodzieży.

Ministerstwo Zdrowia we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej sfinansowało projekt szkoleniowy pn. Wspieranie szkół i placówek oświatowych w zakresie interwencji kryzysowej. realizowany przez wyłoniony w konkursie Caritas Archidiecezji Szczecińsko – Kamieńskiej. Jego celem było podniesienie kompetencji kadry pedagogicznej szkół oraz placówek oświatowych w zakresie prawidłowego reagowania w sytuacjach trudnych wynikających z doświadczania przez uczniów kryzysów, na rzecz redukcji potencjalnych zagrożeń i incydentów zaburzeń zdrowia psychicznego uczniów lub wychowanków. W ramach projektu w 16 województwach odbyły się 154 szkolenia, w których łącznie wzięło udział 2 888 osób (każda grupa liczyła od 16 do 20 osób)

Na rzecz ochrony nieletnich przed niekorzystnymi zjawiskami oraz zbyt łatwym dostępem do treści seksualizujących i pornograficznych, w ramach NPZ została przeprowadzona w 2016 r. analiza istniejących zapisów prawnych pod kątem ochrony

dzieci i młodzieży przed zbyt łatwym dostępem do treści seksualizujących i pornograficznych w 2016 r.

Natomiast w 2017 r., Ministerstwo Zdrowia ogłosiło dwa konkursy mające na celu przeciwdziałanie zjawisku korzystania z pornografii przez dzieci i młodzież. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę przeprowadziła w 2017 r. badania dotyczące kontaktu dzieci i młodzieży z materiałami pornograficznymi i seksualizującymi, a także skutków tego kontaktu dla rozwoju psychoseksualnego i zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. W wyniku przeprowadzonych przez ww. Fundację badań, stwierdzono że, aż 43% młodych Polaków w wieku 11-18 lat ma kontakt z pornografią, w tym 18% co najmniej raz w tygodniu. Niepokojący jest też fakt, że z materiałami takimi styka się 28% najmłodszych dzieci w wieku 11-14 lat. Dwa razy częściej na treści pornograficzne trafiają dzieci, których rodzice nie ustalili zasad dotyczących korzystania z Internetu. Natomiast Fundacja Żyjmy Zdrowo prowadzi we wszystkich województwach szkolenia dla różnych grup zawodowych dotyczące zagrożeń oraz konsekwencji rozwojowych i zdrowotnych u dzieci i młodzieży oglądających pornografię. Szkolenia adresowane są do 3 grup zawodowych: nauczycieli (również psychologów i pedagogów szkolnych), pracowników socjalnych i asystentów rodzinnych, pracowników służb mundurowych, głównie policji, służb miejskich oraz prokuratorów i lekarzy. Dzięki szkoleniom uczestnicy otrzymują wiedzę z zakresu seksualności człowieka, edukacji seksualnej, pornografii oraz nośników jej rozpowszechniania wśród dzieci i młodzieży, a także podnoszą kompetencje w zakresie edukacji seksualnej i rozmowy z odbiorcą oraz zrozumienia zagrożeń i nośniki pornografii używane przez dzieci i młodzież.

Ministerstwo Zdrowia, również we współpracy z MEN oraz Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii wdraża liczne działania mające na celu przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym (np. od komputera, zakupów) a także lepsze poznanie wpływu zachowań związanych z korzystaniem z nowych technologii na zdrowie psychiczne.

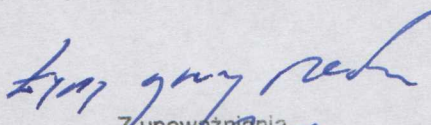
W związku z powyższym trwa przy okazji realizowania Narodowego Programu Zdrowia, dyskusja w gronie ekspertów, uwzględniająca specyfikę profesjonalnego udzielania pomocy dzieciom i ich rodzinom oraz roli systemu ochrony zdrowia psychicznego dedykowanego dzieciom i młodzieży.

Jednocześnie pragnę uprzejmie poinformować, że w chwili obecnej strategicznym dla Ministerstwa Zdrowia zadaniem w obszarze organizacji ochrony zdrowia psychicznego jest przygotowanie i wdrożenie pilotażowego programu psychiatrii środowiskowej w ramach Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022. Celem programu pilotażowego jest przetestowanie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej opartego na centrach zdrowia psychicznego, o których mowa w art. 5a ustawy z dnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2017 r. poz. 882) w aspekcie organizacyjnym, finansowym, jakościowym oraz równości i dostępności do świadczeń zdrowotnych. Aktualnie prowadzone są prace legislacyjne nad projektem aktu wykonawczego do ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw tj.: tzw. „rozporządzenia pilotażowego”, który zawierać będzie szczegółowe informacje dotyczące organizacji i finansowania przedmiotowego pilotażu. Planuje się, aby pilotaż rozpoczął się nie później niż 1 lipca 2018 r., a czas trwania wyniósł 36 miesięcy. Każdy podmiot zakwalifikowany do programu pilotażowego stworzy jedno centrum zdrowia psychicznego.

Zadaniem realizatora programu pilotażowego tj.: podmiotu leczniczego odpowiedzialnego za funkcjonowanie centrum zdrowia psychicznego jest zapewnienie kompleksowej opieki psychiatrycznej (doraźnej, ambulatoryjnej, środowiskowej, dziennej i całodobowej) dla dorosłej ludności zamieszkałej na obszarze jego działania (od 50 do około 200 tys. mieszkańców).

Mając na uwadze powyższe pragnę uprzejmie zapewnić Pana Ministra, że opieka psychiatryczna skierowana dla szczególnie wrażliwej grupy jaką są dzieci i młodzież stanowi priorytetowy obszar zainteresowania Ministra Zdrowia. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż wdrożenie pilotażu centrów zdrowia psychicznego skierowanego do osób dorosłych jest odpowiedzią na postulowaną potrzebę rozwoju psychiatrii środowiskowej.

Z upoważnienia
MINISTRA ZDROWIA
PODSEKRETARZ STANU
Zbigniew J. Król

MINISTERSTWO ZDROWIA

Departament Zdrowia Publicznego
00-952 Warszawa, ul. Miłkowska 15
tel. (22) 634-96-00, 63-00-318

ZPP.073.8.2018

527761 2018-03-09 02 POLECONA

Pan Bartłomiej Chmielowiec

Rzecznik Praw Pacjenta

Młynarska 46

01-171 Warszawa

PRIORYTET